

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
14 octombrie st. v.
26 octombrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

N. 41

A N U L XXVI.
1890.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Durere nențelésă.

Se desfășură 'nainte-mi lumea ca nemărginire
Si se perde, se tot perde gândul meu în pribegie,
În cât nu șciu de-a intorce din acest pustiu de drum
Mai inveselit de cum e — ori mai abătut ca-acum.

Ori și care-i va fi sórtea, în gândire e viéta —
Vai! de câte ori tot astfel me găsise dimineața,
Stelele din cer cu tóte se mirau ce șciu eu face,
De-am uitat de somn, și-s omul — fără liniște și pace.

Inse-și florile din codru s'așterneau prin colnicile,
Numai să me fure somnul și să-mi culc fruntea pe ele,
Și vădend că-i șina mare de străluce 'n ceruri globul,
Me plângneau chiar din adinsul cu niște lacremi ca bobul.

Voi tovarășele viéjii-mi, mândre stele, dalbe flori —
Nu iștebați de-a mea durere, m'ați vădut de-atâtea ori
Abătut trećend prin lume, pentru ce? vai! decă-aș șci,
Tóte tainele din suflet voue ve-ăs descoperi —
Inse nu șciu, fără me dore înima, sufletu 'ntreg
Și durerea-mi nențelésă nu-s in stare să-o 'nteleag.

V. B. Muntenescu.

Sóre de érnă.

— Novelă. —
(Incheiare.)

Părea plânsă și adânc măhnită. Se apropiă de cuconul Frumuzachi, cu ochii țintă la el, cu căutătură plină de părere de reu și de milă, căutătură dulce și mișcată, care răscoliă până și cele mai adormite simțiri.

Bětrânul se uită la Tincuța, mai inviorat de infățișarea ei.

— Si vra să dică me lași, îi grăi dênsul cu un ton de imputare blândă.

— Trebuie... Ce să fac? Familia copiilor me chiémă.

— Cine o să-mi ceteșcă de-acuma cu gingășia dumitale? Cine-o să-mi desmierde bětrânețile obosite de măhnire și de pustietate sufleteșcă? se yăetă bětrânul.

— Cine? Nepoțica dumitale... Încă odată te rog, cucóne: lasă-me să pornesc de-aici cu impresiunea frumósă că ești indurător și bun... Ieră pe cuconul Iorgu, primeșce pe nepoțica, pe nevăsta lui

care va fi bucuria și măngăerea bětrâneților dumitale indurerate.

— Èr nepotul, Iorgu!... Of! o să me inădușiți ca pe jidani pe patul morții!... Ascultă-mă fata moșului, remăi aici și resplăteșcă-mă cu iubirea ta dulce de copil nevinovat, răstășea pricinuită de-un copil reu și fără suflet... Fii tu sufletul puținilor ani ce mai am a-mi tēri pe lumea asta putregăită...

— Să remăi aici? dar locul meu?

— Locul teu! Rogu-me, cât îți dă pe lună, pe an, familia aceea? O să ai indoit, intreit, înmișt la mine... Remăi aici, Tincuță...

— Si ce să fac aici?

— Uite... tu să stai colea pe scaun, eu colea în jîl; tu să ceteșci mereu, eu să ascult mereu... Viéta dulce, liniștită, bună ca bunătatea.

— Veđi că nu se pôte, cucóne... Dě! șcii cum ii lumea. O fată tineră, singură c'un bărbat ciasuri și dile intregi... Ce-o să dică lumea?

— De-asta ț-i?...

Bětrânul, cuprins de-un tremur nervos atâtător începù să se plimbe prin odae. Ochii lui se aprinseră, buzele lui se mișcau ca niște foi de copac bătute de vînt, degetele mânilor îi tremurau ca niște ramuri: eră subt greutatea vre unui cuget care-l munciă și care trebuia să hotărășcă la un fel cu viéta lui remasă fără țintă, ca un vas fără busolă în mijloc oceanului infuriat.

Se opri în fața fetei care așteptă cu nerăbdare sfîrșitul luptei și-i luă mâinile întrale lui.

— Tincuțo, grăi dênsul cu aprindere. Te temi de gura lumiei? Am găsit căluș pentru ea. Vrei să remăi tótă viéta ta lângă mine?...

— Aș dorî-o din suflet, cucóne, respunse fata cu glas desmierdător.

— Fără părere de reu, că ț-i ai jertfit tinerețea unei fericiri egoiste de bětrân?

— Cum asta? intrebă Tincuța cuprinsă de nedumerire și de-un fel de temere reu prevestitorie.

— Patru, cinci ani cât oi mai trăi, Tincuțo, o să ai grija de-a me face om norocit; pe urmă, singură moștenitorie a mea, o să te bucuri de rôdele răbdării tale... Tincuța dragă, vrei să fi nevăsta mea?

— Nevăsta dumitale? respunse Tincuța înmărită.

— Nevestica mea, copila mea care să pôrte numele meu, Tincuțo; că numai cât gădesc la pornirea ta și par că viéta mi se duce. În doue săptămâni m'ai făcut să uit o viéta de șapte-deci și unu de ani cu tóte bucuriile, măhnirile și deșertăciunile ei... Remăi Tincuțo, remăi copila mea... Îmi ești dragă și nu mai pociu fără tine; remăi hrană a sufletului

meu și bălsam tămăduitor al trupului meu imbărțanit de mâna vremei... Remai... Spune, remai?

— Nevăsta dumitale! repetă ca un ecou depărtat copila încă amețită de trăsnetul neașteptatei cereri.

— Da, puică dragă și uite că me duc la mătușa-tă să te cer și ei, cum se și cade... Așă-i că te invioieșci?

Și fără să aștepte un respuns hotărîtor, bătrânu, vioiu, reîntinerit, vesel și mulțumit, ești.

IX.

Tincuța sta tot abătută când intră Iorgu.

— Ah! Iorgule dragă, în ce primejdie ne-am aruncat singuri, — strigă ea spăimântată și se lipi de sinul lui, strîngându-l în brațe.

— Primejdie dragă Netty e într'adefăr, înse prevedută. Mai mult ne indoiam de izbândă, decât o speram...

— Déc' ar fi asta, respunse drăgălașa Netty, uitându-se cu durere în ochii soțului ei. Nici nu-ți inchipueșci nenorocirea nouă care ne lovesc... și care nu mai pote repară reul...

— Ce nenorocire mai pote să fie, dragă Netty, afară de incăpăținarea de asin a lui moșu? dise Iorgu, — strîngându-și cu dor în brațe pe fermecătoarea lui soție.

— Nu înțelegi că s'a aprins moșnégul și că desesperat de plecarea mea, mi-a propus să me ia de nevăstă ca să me rețină pentru totă viața lui!... Étă nenorocirea!

— El de nevăstă, pe tine?... A mers pân' acolo? Atunci care din noi doi e nebun? Eu care am iubit și iubesc la vremea mea, ori el care s'a aprins tocmai când e c'un picior în grăpă?

— Nebun sér nu, e vorba că s'a aprins și s'a dus acuma la cucóna Casandra, mătușa mea de poruncelă, că să me céră... Acuma să vezi mânile pe dënsul...

Atunci intră pe ușă cucóna Casandra, ca un avent de furtună năprasnică.

— Luati-ve tălpășita, feții mei, — le dise, căci boerul e foc și pară... O venit să mi te céră de nevăstă, cuconiță Netty, și eu... m'am uluit aşă de năucenia boerului, că... uite, i-am spus tot...

— I-ai spus că sunt nevăstă lui Iorgu?

— Da, i-am spus că ești tot nepotă, numai că în loc să fii a mea, ești a lui... și écă pozna! O inceput să sbere, ca un cela... Dumnețeu să me ierte... o inceput să bată din picioare, să facă spume la gură și mi-o dis să pier din ochii lui... Am perit răpede și am venit să ve spui... Porniți-ve, dragi copii, porniți-ve și lăsați-l în plata lui Dumnețeu, că de 35 de ani aproape de când sunt în casa lui, eu nu l'am vădut să fie aşă ca de când te-ai insurat dumneata, cucóna Iorgulet... Nuș' ce păcat, că trăești largă un om un amar de ani de dile și tot nu-i șeii bine firea...

— Haide atunci să ne pornim dragă Iorgule, dise cu măhnire Netty și plecându-și ochii plini cu lacrimi, oță...

— Nu te măhní, susțețel drăguț, și respunse Iorgu strîngând-o în brațe c'un puternic avent de drăgoste și sărutându-i ochii; nu te măhní, căci am cerat tot ce-a fost cu puțină omenescă: conștiința mi-i impăcată și nici pe mine n'o să me mai vezi cu părere de reu că moșul nu ne-a iertat...

— Remai cu bine, dragă cucóna Casandro, și dise Netty bătrânei, imbrătișând-o. Îmi voi aduce aminte totdeuna de seurtul timp căt mi-ai fost mătușă...

— Mergeți cu Dumnețeu și trăiți bine, feții mei,

că Dumnețeu părtă de grija în înțeleptiunea lui de cei ce sunt buni și se iubesc...

Iorgu sărută mâna bătrânei și luând brațul nevestei lui se îndreptară spre ușă...

— Așă dar, generale, — grăi Iorgu în chip de glumă, ai pierdut bătălia?...

— Da, aghiotant major, am pierdut-o... respunse Netty, cu zîmbetul ei grațios, înse onoreea nu. Ceea ce me ingrijeșe e ca port-drapelul nostru să nu cadă victimă a devotamentului meu...

— Ascultă, mamă Casandro, dise Iorgu intorcându-se spre bătrâna pe care-o podiseră lacrimile, déca moșu o merge cu strășnicia lui până la fapta uricioasă d'a te gonii, vin'o la noi, la moșiora noastră și-ți petrece largă noi dilele vieții ce-ți mai remân... Primeșci?

— Da nu cred că boeru să stergă dintr'un condeiu 35 de ani, cum ar șterge 35 de parale la catasturile lui... dise Casandra cu incredințare. A! Da écă și boerul...

Conu Frumuzachi intră posomorit, uitându-se chiondorăș la nepoții sei și trecând apoi înainte se aşedă în jilț...

— Șcii una, Iorgule, grăi atunci Netty, sunt pentru un asalt neprevădut... Cine știe? acesta va hotărî pote victoria de partea noastră...

— Cum?

— Cum?... uite-ăsă...

In timp ce Netty făcea primii pași spre bătrâna, acesta întorse puțin capul și dise:

— Tot nu v'ati cărat încă?

Glasul lui înse era schimbă, ochii lui nu mai schinteaiau a mână.

Netty alergă și ingenunchia înaintea lui; ridică ochii spre el, cu mâinile impreunate ca în ceas de rugăciune, — și era într'atât de frumosă aşă, mai ales că avea în priviri acel ceva hotărîtor al voinței femeiesci, căruia puțini tirani au putut să se impotrivescă.

— Moșule dragă, da, o să ne ducem; dar mai nainte trebuie să me asculti, mai ales că o să me asculti pote pentru cea din urmă óră... Ascultă-mă, și-o să vezi că nu suntem vinovați tocmai căt ne socoteșci dumneata, în furia nedreptă care te stăpânește. Iorgu, dragă moșulică, îmi vorbiă de nenumărate ori pe di de dumneata, arătându-mi cum l'ai crescut, că l'ai iubit, că ești de bun și ce înimă indurătore și statorică ai... Te cunoșteam înainte de-a te vedé și te vedeam înainte de-a te cunoșce, numai după cum mi te zugrăvise Iorgu prin cuvintele cele mai căldurose și mai pline de adevăr. Dar când ne găsim în fața realităței neesplacabile a măniei dumitale, remâneam măhniti și nedumeriți...

— E adevărul, dragă moșule, luă vorba Iorgu, vădend pe bătrân încă în cumpăna indoelii, dar începând par că să se plece în spre credemēnt și indurare. E adevărul, mai ales că ne diceam, că și dumneata, cu totă mână, trebui să fi simțit părere de reu, măhnire chiar, că nu me aveai largă dumneata ca mai nainte...

Bătrânu făcu o mișcare de impotrivire.

— O! nu incercă să tagăduieșci, căci văd în ochii dumitale adeverirea cuvintelor mele. Ori căt de puternic și de legiuțuit putea fi năcasul dumitale, eram siguri, și eu și Netty, că nu putuseși a-ți desrädecină până într'atât dragostea pentru mine, incât să nu me regreți căte-odata în inima dumitale...

— Și aşă fiind credința noastră, dragă moșule, urmă Netty, vădend pe bătrân încă cu semne de indărjire impotriva lui Iorgu, am inceput să căutăm un mijloc care să ne apropie pe amândoi de dumneata. Firește, piedeca și cel mai mare prilej de sfârșă

eram eu ; eu trebui dară să-ți intru în voie, să-ți fiu pe plac, să-ți dovedesc frumușel că, la urma urmei, nu eram tocmai aşa de nepotrivită ca să pot intră în familia dumitale. Într-o bună diminată, îmi venin în cap ideea unei nepoțe a cucónei Casandra și ne-am să înțeles cu dênsa.

Cuconu Frumuzache aruncă o pârere de ochi furioși Casandrei, care se dădută în apoi spăriată...

Netty urmă :

— În sfîrșit, venii la dumneata în casă, și, cu temă de-a te supără pe mine, îți mărturisesc, că am venit cu hotărîrea strașnică de-a te subjugă.

Boeru cătă galeș la dênsa.

— Și ce e drept, urmă Netty, că n'âm lăsat nimic din tot ce pote subjugă... Îmi făgăduisem să fiu bună, blândă, prevenitore, și-am fost; ba încă mi se pare... am fost și chiar cochetă... N'âm vrut să fiu pré mult cochetă, inse... am greșit, pare-mi-se, băutura cam... tăricică... de vreme ce...

Cuconu Frumuzachi nu se mai putu stăpânî și zimbă a ride. Netty nu așteptă al doilea moment favorabil și se strecură în brațele lui ca o puicuță desmierdătoare; el, o strînse la sănu-i, o săruță pe frunte și induiosat, își intîrse privirea spre Iorgu, ce așteptă sfîrșitul cu fiorii unei spaime și ai unei bucurii tainice.

— Ceapcânule, și grăi bătrânul, haide vino încoce și tu...

— Cu adevărat, moșule Frumuzachi? strigă Iorgu, luminat la față de solele unei mulțamiri nespuse, și alergă de ingenunchiată lângă bătrân.

— Mai am óre dreptul să te țiu de reu și să fiu mâños pe tine, de vreme ce și eu eră să fac cai, și când? la bătrânețe!... Aveai dreptate, Iorgușor, să mergi după indemnul inimei tale și indrepătățirea ta uite-o, e în obrajii iștea plini de nuri și de nevinovăție copilărescă. Décă s'o intemplă să-mi impute cineva vr'odată că am avut și eu o nebunie de-un cias, o să-mi iau nepota de mână și-o s'o arăt tuturor numai c'o vorbă: priviți-o!

— Las', că nu-i nimica cucóne, disse Casandra foec de sandrama nu ține mult... Dar pe mine me mai goneșci?

— Ar trebui, respunse bătrânul cu blândețe; ghidi, ghidi, ghidi... sculă ruginită...

— Nu te teme, mamă Casandro, moșul e sóre de érnă: strâlucesc, inse nici nu arde, nici nu topesc... disse Netty zîmbind și sărutând mână moșnegului.

— Ce e drept, fetii mei, sunt sóre de érnă, móle, pe care l'a induiosat o stea... Haide, copii, porniți-ve căt mai degrabă, regulați-ve daraverile și veniți la Tânăbeni, unde moșnégul de mine o să ve primeșcă voios cu brațele deschise... Er tu Netty puiule, până nu inchid ochii vedî, de măreșce și lungescé némul vechiu al Teodorilor c'o odrasla frumósă, bună și plină de inimă ca tine.

Radulescu-Niger.

A le l u e !

Eu plec spre-un țerm necunoscut,
Nu mai pot sta în aste locuri;
Din césul chiar când m'am născut,
A sörtei crude, amare jocuri
Le 'ndur în pept ca niște focuri,
In contra căror nu am scut.

Adio fraților! adio!...
Spre-o culme neșciută plec;
De viéta 'n drum voi intîlni-o,
Séu morței capul o să-mi plec,
Nu șciu; pornirei me aplec:
Ea, iée-și calea ce-a voi-o.

La ce cu voi óre-aș mai sta?
Ce cupe să mai gust ori cerc?
Și pentru ce-aș mai inotă
În viciosul lumei cerc?
Cu voi nimic nu mai incerc;
Cu marea de-ași me voi luptă.

Voi merge dar neconenit
Pe apa largă, unde vîntul
Mână-va vasul oțelit
Cu care-oi cungură pămîntul;
Voi merge-atât căt va vré sfântul
Să mai susție-un surgunit!

In urmă-mi pune-voi uitarea
Pe relele ce 'nlănțuiră
Și viéta-mi, până și visarea
Uită-voi pe cei ce-mi zdrobiră
Ori ce tendonțe, — și-mi robiră
Și ochi, și graiu, și judecarea!

De 'n fundul mărilor amare
Pe veci odihnă-oi și găsit,
Să nu me plângă nimeni, care
M'a cunoscut când am trăit:
Că-amarul mărei ce-am sorbit
Ca-al vieței nu va fi fost mare,

Șciu! — nime cruce n'o să-mi pue,
Nici n'o să-mi dică rugăciuni...
De mine ce-or puté să spue,
De nu batjocuri ori minciuni?!

Ca ori și cărei mortaciuni,
Să-mi dea uitare... Alelue!

N. A. Bogdan.

Puritanii.

Novelă spaniolă, de Armando Polacio Valdès.

Erá politicos, cu o infătișare deosebită, și forte simpatice. N'aveam cuvînt să nu primesc a-i da în vreme de câteva dile un loc în odaia mea. Stăpânul otelului mi-j infătișă spunîndu-mi că eră un mușteriu vechiu pe care-l stimă mult; décă n'as fi vrut să-i dau un loc în odaia mea, n'ar fi avut unde sta, de óre-ce tot otelul eră plin, și s'ar fi măhnit mult.

— Bine, décă dici că nu stă mult în Madrid și nici se culcă și se scolă la ciasuri... cam aşă, punе-i un pat în odaia mea de culcare. Dar să șciu, că numai acum îți fac hatârul acesta.

— Fii incredințat, señorito, că n'as mai indrăzni să te supăr altă dată. Nici acum n'as fi indrăznit, dar nu vreau să se ducă don Ramon la alt otel. De altminteri e un om bun, minunat, un om de drag... nu te va supără de loc.

Si acesta fu adevărat. În vreme de 15 dile căt stătu don Ramon în Madrid, nu avui nici un cuvînt să-mi pară reu că-i dădusem sălaș. De se intorcea acasă mai tardîu decât mine, făcea aşă de puțin sgo-mot și se vâră în paplomă cu atâta băgare de sémă,

încât nu me deșteptă nici odată; de se intorcea mai înaintea mea, me așteptă citind, ca să me pot culca sără să-mi fie témă că fac sgomot. Dimineața nu se sculă până nu me audia tușind or mișcându-me în pat. Locuia într-o casă de teră în impregiurimile Valenței și nu venia la Madrid decât când avea treburii. De astă-dată vedea de înaintarea unui băiat al lui care era controlor al domeniilor. Cu tóte că băiatul era de vîrsta mea, don Ramon nu era mai mare de 50 de ani, ceea ce me făcea să bănuesc cu drept cuvînt că se insurase tinér.

Trebuiă să fi fost forte frumușel pe vremea acea. Chiar când făcui eu cunoștință cu dênsul, cum era înalt, cu barba cărunță, crête și bine tăiată, cu ochii strălucitori și plini de foc, sără nici o sbârcitură pe obraji, multe femei nu l-ar fi dat pe nu șciu căti tineri.

Îi plăcea, tot ca și mie, să cânte ori să ingâne câte un cântec când se imbrăcă. Dar băgai de sămă peste câteva dile, că de și intona și cântă fel de fel de bucăți de operă ori de operă comică, bucată care-i venia în gură mai des și pe care o cântă mai cu placere, mai cu foc, era un motiv din »Puritani«; îmi pare că făcea parte din aria baritonului din ac-tul intîi. Don Ramon nu șciea tóte cuvintele, dar cântă cu aceeași pornire cu care ar fi cântat de le-ar fi șciut bine.

Incepea totă-auna:

Pour moi plus d'ivresse
L'ardeur qui m'opresse
Ti, ro, ri, ra, ri, ra,
Ti, ro, ri, ra, ri, ro.

Era silit să urmeze pe ingâname până la ceste-lalte doue versuri:

De la p'us tandre flamme
Je sens mon coeur tressaillir.

pe care se răzema până la sfîrșit.

— Se vede că-ți place mult opera »Puritani«, don Ramon, ii disei eu într-o dî din pat?

— Nețermurit de mult! Aș da nu șciu că să șciu vre-un instrument ca să o pot cântă dela început până la sfîrșit. Ce dulce musică! Ce inspirație! Așa operă înțeleg și eu!... Îmi plac la nebunie tóte operile lui Bellini: »Piratul«, »Somnambula«, »Capoletti și »Montechi, dar mai presus de tóte »Puritani«... Am și cuvintele mele deosebite, să-mi placă »Puritani« mai mult decât celelalte, adăogă el mai incet.

— Ia spune, don Ramon! disei eu sărind jos din pat și punându-mi pantofii, spune care-ți sunt cuvintele?

— Nebunii de tinerețe... istorii de dragoste, respunse el roșindu-se puțin.

— Spune-mi-le și mie. Nu mai pot după istoriile de dragoste, nu e vina mea, dar îmi plac al dracului, îmi plac mai mult decât reforma legii asupra ipotecelor de care-mi vorbiai ieri.

— Cum se cunoșce poetul!

— Nu sunt poet, don Ramon, sunt critic.

— Otelierul mi-a spus că ești poet... În sfîrșit, de că vrei, îți spun... Vei vedea, că sunt niște nebunii nevinovate... Dar imbracă-te pentru numele lui Dumnezeu, o să ingheț!

In 1858 am venit în Madrid ca delegat al primăriei din Valența, pentru niște treburii.

Pătunci eram... da... eram de 29 de ani. Eram insurat de șapte ani. E o prostie să te insori de tiner. Cu tóte că n'am cuvînt să-mi pară reu că m'am insurat aşă de tiner, n'aș sfătu pe nimenei să-mi urmeze pilda. Trăsei tot aici, adică tot în otelul acesta care se află atunci în strada Barquillo. Tre-

bue să-ți spun, că pătunci îmi plăcea grozav să me gătesc, lucru care supără mult pe nevestă-mea. — Dar de ce Dumnezeu, te faci aşă frumos, îmi dicesea, ce, ce, vrei să faci cuceriri? — Pôte, respundeam eu ridând și lăsând-o imbusnată. Nu e reu, șcii să faci pe femei gelose nițel.

Intr-o dî, după prânz, un după prânz de érnă de acelea minunate de care nu se văd decât la Madrid, eșii cu gând să fac niscă visite și să mai hoinăresc pe strădele cele frumosé. Umblam incet pe strada »Infantelor« plănuind cum să-mi petrec séra, adică căutând mijlocul să o petrec căt s'ar fi putut mai plăcut și fumând o havană, când poc!.. me pomenesc în cap cu o lovitură care me făcă să me impleticesc; pălăria mea înaltă, nouă, cădu într-o parte, țigara într-alta. Când me desmeticii din spaimă ce simțisem, vădui la picioarele mele, jos, o păpușe mare, frumosă, numai în cămașă.

— Dumneaei m'a gătit aşă de bine, disei în gândul meu uitându-me la păpușe cu o privire infuriată pe care ea păru că n'o înțeleg. Dar pentru că nu puteam bănuî că se aruncase de bună voe într'un chip aşă de necuvîncios asupra mea care nu făcusem căt trăisem nici un reu nici unei păpuși, credeai mai doveditor că mi-a fost asvîrlită din vr'o casă și ridicai iute capul în sus.

Aveam dreptate; vinovata sta în picioare incrementată în balconul dela catul intîiu. Era o fetiță de vr'o 13—14 ani.

Băgai de sămă că bieta fată se uită la mine cu spaimă și ingrijorată, și furia mi se potoli. În loc să dic ceva, cum aveam de gând, și zimbii căt putui mai desmierdător. Pôte că și frumusețea ei rară m'a silit să-i zimbesc în aşă chip.

Îmi luai pălăria de jos, ridicai ér capul și zimbii ér, salutând. Fata ședea tot nemîscată și spăriată, sără să potă nici să pricépă nici să-si deslușescă cum în loc să fi spăriat, și zimbisem și o salutasem. Păpușa sta pe pămînt nemîscată și ea, dar sără să pară cumva că se miră, or că i-e témă, or că simte spaimă, seu rușine de starea în care se află. O luai de jos apucând-o de picior, de că nu me înșel, și me uitai la ea cu băgare de sămă ca să văd de nu și-a rupt ceva, de nu să-a rănit. N'avea mai nimic. O ridicai în sus, o arătai stăpânei sale, făcîndu-i semn că me ure să i-o duc, și sără să mai aștept urcă scara și pusei mâna pe clopoțel. Ușa se și deschise! Fata își arătă față óchesă, drăgălașă, plină de viță și intinse mânușitele în care pusei cu respect păpușa care nu se mișcă. Vrusei să vorbesc ca să o incredințez că nu me supărăsem, că păpușa nu era rănită, că nu-și rupsese nimic, că mie de asemenea nu mi se intîmplase nimic, și că binecuvîntam privilegiul care me făcuse să am onoarea a face cunoștință cu o domnișoră aşă de drăguță, aşă de simpatică și etc. etc... Nu putui nimic. Fata îmi mulțumi incurcată, și inchise iute ușa, lăsându-me afară cu discursul în vîrful limbii.

Me dădui jos, eșii în stradă cam plăcîsît, ca o ce orator în asemenea impregiurare și-mi vădui de drum, intorcînd din când în când capul spre casă. Băgai de sămă, după ce făcui vr'o patrușeci de pași, că fata eșise ér în balcon, me oprii și-i zimbii și o salutai ér. Ea atunci fugi. Dómne! ce adorabilă fetiță! Când ajunsei în capul strădei, simții o trebuință — în potriva căreia nu putui luptă — să o mai văd, și me intorsei inapoi simțind, ce e drept, în mine nișică rușine, căci nici vîrsta nici poziția mea nu me îngăduiau să fac asemenea strengării, mai cu sămă cu o fință aşă de drăgălașă. Plecase din balcon.

— Nu me duc până nu voi mai vedé-o, disei în gândul meu și incepui să măsor strada incet, ui-

BUCHETIERA ITALIANA.

tându-me mereu la casă. — Nu me cunoște nimeni pe aici, mai me gândiam, ca să dobândeșc nițel curagiul spre a me intórce ér, și pe urmă când e vorba nici căt printr'alte părți. Toamai când treceam pentru a treia óră, fetița care ești ér în balcon me zări, se uită la mine cu niște ochi mari, mirați, începă să rîdă și fugi ér de se ascunse.

Dar căt sūntem de neghioibi, noi bieții bărbați, în astfel de impregiurări! Me credi, că atunci nici prin gând nu-mi trecea că fata văduse tot ce să facusem?

In sfîrșit plecai și me dusei la un prieten. Dar a doua dî, din intemplare, or mai bine cu precugere, trecui ér pe acolo și la același cias. Fata drăgălașă, care sta cu côtele pe marginea balconului se roși până în albul ochilor, cum me zări, și intră în casă înainte de a ajunge eu înaintea balconului. Cum bine îți inchipui, nu plecai, remăsei acojo. Nu trecu seră patru minute și vădui ivindu-se un obraz bujor care peri iute, care se arăta ér peste doue minute și care ér se făcă nevădut. Apoi urindu-i-se să se tot arate și să se ferescă, veni și se puse frumos în balcon și se uită la mine întă, ca și cum ar fi vrut să-mi dovedescă că nu-i era frică de mine. Atunci incepură și dintr'o parte și dintr'alta săurgă ochiadele pe care eu le insoțiam cu multime de zimbete, de salutări. Peste o jumătate de cias, se vede că audă ceva în casă, căci fugi închisând repede ușa balconului. De prisos cred să mai spui, că cu toate că-mi era cam rușine de astă intemplare, trecui în fiecare dî pe stradă tot la ciasul acela. Peste vîro trei patru dîle me hotără să rup o făie de hărtie din carnet și scrisei pe ea aceste cuvinte: »Îmi placi la nebunie.« Băgai în hărtie un ban și folosindu-me de o clipă când nu era nimeni pe stradă, il aruncai în balcon după ce lăcui fetii semn să se dea la o parte.

Când trecui a doua dî pe acolo, vădui că-mi cade la picioare un cocoloș de hărtie pe care îl luai repede și îl desfăcui. Ecă ce era scris cu litere mari pe hărtie velină liniată: »Și dta îmi placi mie; să nu credi că me joc cu păpușă; e a soră-mi celei mici.«

Cu toate că citirea acestei scrisorele dulci me încântă, fui cuprins de melancolie; îmi adusei aminte, că asemenea aventuri nu erau pentru mine, mă-mi erau opriite.

Fetița nu se mai ivi în balcon totă dîua, și era rușine, fără indoelă, de ce făcuse, dar a doua dî o găsii tot acolo. Ochiadele incepură ér. Aceasta se intemplă în toate dîlele, după prânz, dar cum audia pe cineva prin casa, fugă. O întrebai prin semne, nu se duce nici odată să se plimbe?

(Va urmă.)

Dumitru Stăncescu.

Scopul educațiunei.

mul fără educațiune nu atinge nivelul demnității sale.

Spre a probă acăsta, sunt destule casuri concrete, că omenii lipsiți de cultura cerută, au reprezentat în stare adevărat anomalie. Mai tare se revelază urmările triste, ce le-au produs lipsa de educațiune în perioadă anticulturală.

In perioadă acesta omenii erau în intunericul cel mai adânc, spiritul, mintea, simțemintele lor dormau; se poate spune, că omenii în acest timp nu erau decât niște automate nesimțitoare, fără pretenziuni, fără nici un scop mai nobil, — numai întră căt pri-

viu corpul, ca să-l hrănescă, să-l incăldescă; și acăstă îl degradă pe om până la rândul animalului.

Nu înzădar este înse omul numit ființă rațională; spiritul seu ingropat în valurile nopții, începe — asemenea unui soare — mereu a se ridică din intunericul ce-l incungură, și începe a tulbură norii negri, — căci omul începe a deveni conștiu de sine. Acest period se poate numi perioadă culturii primitive.

De acă înainte apoi începe cultura, spiritul omeneșc gradual minte, tot mai tare a se dezvoltă. Mai multe numai îci-côle străbate prin valul negru căte o rază aurie, norii devin tot mai luminoși, până deodată, că la un semn nevădut, dispar, — numai îci-côle lăsând încă căte o pătură de nori — regale dilei, corona creaturei, falnic și măestos și — începe stăpânirea peste întreg pământul aredicându-se ca și un fenice din pravul și cenușa ce-l acoperă.

Este lucru public știut, de când a căutat Diogene șaua la mișădăi cu lumina aprinsă »omul« în massa undulantă de popor, că nu fiecine este »om« în înțelesul nobil al cuvântului.

Și de către Diogene, cu tot metodus filosofiei profesate de el, nu a fost în stare a nimeri în glotele de omeni »omul« adevărat: cauza a fost aceea, că raza lucitoare din instrucțiunile filosofice a puritanului Diogene, încă nu găsise pe Grecii creștini, cari onorează ca scop final al omenirii pe unicul Dăiu.

Educațiunea Elinilor pe acel timp, de și ajunsese la un grad superior, totuș nu putu realiza scopul sublim, căci i lipsia moralul, care e baza educațiunei adevărate, ce are drept întă bunul suprem.

Si ore ce e bunul suprem?

Bunul suprem este Dăiu!

Bunul suprem trebuie să aibă trei insușiri, anume: să cuprindă în sine toate bunurile, să-l poată insuși tot omul, și în fine să se realizeze prin el fericearea.

Omul are drept scop ajungerea binelui. Binele înse și de doue feluri, anume: estern (avere, rang, etc.) și intern (știință, cunoștințe, etc.).

Omul nu numai prin spirit, ci și prin partea sa fizică se deosebeșe de celelalte ființe organice. Natura pe el l'a creat cu mult mai gingăș, cu mult mai simțitor în organismul seu față de cea mai mică impresiune esternă, decât pe toate celelalte ființe. Diferența înse în acăsta privindă între om și celelalte ființe organice și aceea, că totă creșterea, dezvoltarea lui pretinde o supravehiare rațională, o pază ageră și căt mai conștiințosă, și în fine o conducere educătoare pentru dezvoltarea spirituală. Atât impregiurarea acăsta, că și mintea, gustul estetic, ambicia impusă lui de natură, dar mai cu seamă raportul în care stă față de natură, față de societatea omenescă: toate aceste au contribuit și contribuiesc, că omul începe a simți trebuința de a se ridică la un grad mai înalt al culturei, să ocupe o stare mai superioară oreșcare; — și ca să le poată aceste implini: să-și conducă viața de după un metod anumit, care să-l facă capabil a deveni în starea să posedă atât bunurile externe, că și interne.

Dar atât bunurile externe, că și cele interne numai prin cultura rațională a spiritului dormitând devin înсetul cu înсetul proprietatea ființei omenești.

Cultura deci apare ca condițiune neapărat trebuită întră ajungerea bunului estern, căci fără cultură acest bun în ori care direcție, a fost și va fi pentru totdeauna numai o fantomă lipsită de forma și figura reală.

De oarecă înse bunurile sunt externe și interne; și cultura ca atare încă poate să aibă doue direcții, care neimbinate în o armonie, iau dimensiuni

diferite, contraste și opuse una alteia, din ce apoi urmăză, că cultura desvoltată numai în una direcție din aceste două, devine unilaterală; va să dică: scopul suprem rămâne numai o chimera, căci lipsesc ținta finală, adică central nisunței și a ostenelelor, care intenționează fericirea supremă.

Déca cultura are drept scop numai ajungerea bunului estern, atunci are ca rezultat: averea și rangul.

Ce e averea și ce e rangul?

Sub avere înțelegem totă lucrurile, totă mijlocele necesare și superflue spre a trăi și a duce o viață bună. Acel individ, care are mai mult, decât lucrurile necesare pentru viață sa, se numește om »avut.«

Rang numim starea, poziția, ce o ocupă fiecare om în societate, conform oficiului, nașcerii său a verilor sale. Acest rang, de după diferențele sfere de activitate, poate fi mai mult ori mai mic.

Déca examinăm aceste bunuri externe mai de aproape, din punctul de vedere al bunului suprem, ajungem la concluziunea, că nici averea, nici rangul nu pot forma scopul final, la care trebuie să stăruim, pentru că nici una, nici alta nu o poate însuși fiecine, său déca și o și căștigă: tot nu-l satisfac pe deplin, adică fără a mai dori avere său rang și mai mare; er de alta parte nici a uneia nici a alteia realizare nu depinde dela noi, ci mai mult dela imprejurările favorităre său nefavorităre; și în urmă, pentru că aşă dară fericirea perfectă nu se poate realiza prin trănsele. Cun cuvînt: nu conțin celea 3 condiții ale bunului suprem, adică: nu cuprind în sine toate bunurile, nu le poate însuși tot omul, și în fine nu se realizează prin ele fericirea.

Nu pot forma aceste bunuri scopul sublim și din cauza, că fiind preocupătore în cea mai mare parte numai pentru corpul fizic, astfel în loc de a desvălă în spirit simțeminte mai nobile, deșteptă numai în el unele dorințe, unele inclinații, care și mai tare îl depărtă de ținta finală, de bunul suprem. Omul avut forte iute poate cădă în ispita de a deveni avar ori superb. Cun cuvînt averea e cel mai apt mijloc pentru a deștepta în om pasiuni și alte însușiri, ce sunt opuse adevăratei fericiri. Așa de exemplu: cuvîntul avere i sună fiecui plăcut în urechiă, și puțin e numărul puritanilor care desprețuiesc lumina seducătoare a metalului, și care nu se lasă să dejosiți prin farmecul ei de sclavii nepotințioși ai nesașiosului Mammon.

Acela, pe care acest monstru avar l'a preocupaț de judecătă, numai prin suferințe amare și grele și prin experiențe triste se poate emancipa de sub atmosfera lucidă dar sdruncinătore a acestui monstru nesașios. Si cu toate aceste căti mai adorăză și adi anca Mammonul; căt de mulți se simt totuș fericiți sub jugul degradător al aceluia, numai ca să pătă remâne și mai departe electrișați de cursul fluid al sunetului metalic de bani, cu care sunet — li se pare că — pot căștigă liniștea și fericirea susținătore, mai nainte neavută. Si cu căt posede atare sclav predominit de Mammon mai multă avere, cu atât doresce și mai multă. Aș pute să dic, că mai iute s'ar putea umple vasul danaidelor, decât a se stîmpără setea lui arătător. Dóra chiar involuntar anca erumpe din el văpaia focului arător. »Mai mult — nu e destul, — tot mai mult, — și în desperarea sa, că nu poate să aibă averile lumei întregi la dispoziția sa, se rescăola contra acestei stări abnorme — după părerea sa — și — causă o neliniște continuă, un dor veșteditor, un chin etern.

Tote mărgăritarele, tesaurile, tote comorile ce le are, nu i cauzează bucurie și fericire reală, de care nici ideă nu are, de oare ce tesaurile prețioase nu sunt pentru el decât o massă morătă, căci nu știe cum să

le intrebuițeze, ca să-și ajungă adevărată liniște și fericire susținătore.

Sunt apoi de acei oameni, care doresc căt mai multă avere numai ca să aibă căt de mult de sădat; să aibă mijloce materiale, cu a căror ajutor să se pătă aruncă în tumultul petrecerilor mai vie, în plăcerile cele mai sdruccinătore, ca să amortescă iritația internă, ce-i maltratăză — și tot nu-și astă liniștea susținătului nicării.

Educația dar atunci, când are drept scop numai realizarea bunurilor externe, nu e conștiă, nu e conștiințiosă, și nu corespunde principiului bunului sublim.

Chiar și renumitul Solon a caracterizat averea ca mijloc neindestulitor pentru ajungerea fericirii, când a fost întrebăt de Croesus în acesta privință.

Că ce influență stricătoare poate avea, nu numai asupra unui individ, dar asupra unui întreg popor, ne dă oglindă destul de clară sorrtea tristă a imperiului roman.

Acest imperiu pe căt era de puternic și brav: avându-se, poporul, nainte de aceea belicos, erou și moral cu atât mai tare începe a duce un luchs abnormal, se demoralizează, se moleștează, își perde totă energia, și din di în di tot mai tare se apropiie de desfacerea puterilor, care până atunci domniau totă lumea cunoscută, absorbindu-o în un imperiu ne mai pomenit de mare cu egoismul și cultura română.

Atât din astea, că și din alte casuri concrete din viață dîlnică, apriat apare, că educația al cărei scop e numai material, nu corespunde independent și pe deplin conceputului binelui sublim.

Să vedem dar, că ceea cealaltă direcție urmărită de alții, adică ajungerea bunurilor interne, în ce se manifestă.

Sub bunurile interne înțelegem — după cum am amintit mai sus — șciința, virtuțile, cunoștințele, etc.

Educația, care intenționează la aceste bunuri, are în vedere desvoltarea facultăților spirituale, și din aceste eu deosebire a inteligenței.

Educația continuată în astă direcție, se numește spirituală, și e de mare importanță și însemnatate, când are de ținta finală un scop suprem, ajungerea fericirii absolute.

Bunurile interne au însușiri bune de o parte, dar și-au și defectele lor.

Prin ajutorul înțeleginței suntem în stare a cuprinde și a căștigă diferențele șciințe, cunoștințe, și a le înțelege.

Înțelegința înaltă pe om asupra animalelor, și-l face asemenea chipului lui Dumnezeu, căci prin înțelegință se manifestă spiritul.

Numai prin ajutorul înțeleginței se poate omul să se cultiveze în câmpul vast al ideilor, căci el nu se indestulește numai cu fenomenele și apariții neexplicabile, ci scrutează esența și motivele acelor.

Desvoltându-se bunurile interne, cu ele totodată se dezvoltă talentul, interiorul, istețimea, caracterul, și se nobilizează simțemintele înimii omului.

Prin cunoștințele și șciințele căștigate nu numai noue ne caușăm folos, bucurie și placere, dar putem deveni în starea de a fi membri folositori ai societății omenești.

Acstea sunt însușirile bune ale bunurilor interne.

Precum am amintit înse mai nainte, bunurile interne și-au și defectele lor, ce a uneori se ivesc la unii și alții, căci de și bunurile interne sunt preocupătore pentru spirit, totuș nu sunt capabile a-l satisface pe deplin.

(Incheierea va urmă.)

Aurelia Păcătan-Rubenescu.

Inaugurarea statuii lui Asachi.

— In Iași la 14/26 octombrie 1890. —

Dumineacă, la 14/26 octombrie, în orașul Iași se va ține o mare festivitate culturală națională. Atunci se va inaugura statuia lui G. Asachi, unul din primii luptători ai mișcării noastre literare, care și-a făcut nume nemuritor mai cu seamă la intemeierea teatrului român.

Etă aici programa serbării :

1, După terminarea stei liturghiei (care începe la ora 8) în ziua de 14 octombrie, I. P. S. mitropolitul, inconjurat de cler, va oficiă în biserică catedrală a mitropoliei, panachida obiceinuită asupra osemintelor lui G. Asachi și soției sale, mai denainte aduse dela biserică 40 de Sfinți din Iași, unde a fost îngropat la 1869 noiembrie în 12.

II, După terminarea serviciului religios, cutia cu osemintele va fi transportată la temelia statuii dela Trei Erarchi, însoțită de cortegiul de onore următor.

1, O escuadă de giandarmi călări.

2, Musica militară.

3, I. P. S. mitropolit al Moldovei și Sucevei, însoțit de cler.

4, Osemintele lui G. Asachi purtate de dd. Theodor Codrescu, Iacob Fătul, Maholache Morțun, Costachi Platon, Manolachi Filipescu, Dimitrie Lăzărescu, Dimitrie Gherghel și Bardasare Panaiteanu, foști școliari ai nemuritorului bărbat.

5, Membrii în viață ai familiei lui G. Asachi.

6, Drapelele tuturor școlelor din Iași, purtate de delegațiunile respective.

7, Autoritățile înalte, civile, militare, scolare; delegațiunea academiei, ateneului, reprezentanții consiliului județean, comunei Iași și a orașului Herța, locul de naștere al lui G. Asachi.

8, Corpul didactic, presa, invitații, diversele delegații din țară și despre fruntării. Delegațiunea tipografiei și litografiei reprezentate, pentru Iași de dnii Th. Codrescu, I. S. Ionescu și Th. Balasan.

9, Societățile de cultură, Conservatorul, Teatrele.

10, Tinerimea universitară.

11, Școalele secundare de băieți, (licee, gimnasii, școale militare, seminarul Veniamin, școalele de belle-arte, școală tehnică, și școală de meserii.)

12, Școala primară Vasiliană (dela Trei Erarchi), în amintirea reinființării de G. Asachi, va lăua singură din școalele primare parte în cortegiu. Celelalte școli primare de băieți vor fi înșirate dealungul strădelor pe unde trece cortegiul.

13, O delegație dela toate școalele de fete din Iași, sub conducerea domnelor directoare respective, în amintirea fundării de G. Asachi a primei școli române de fete.

14, Reprezentanții dela diversele corporațiuni de meserii din Iași.

15, O escuadă de giandarmi pe jos va închide cortegiul.

16, Cortegiul va trece plecând dela mitropolie prin strada Stefan cel Mare la deal, strada Golia, strada Primăriei și ieșind în strada Stefan cel mare va înainta spre Trei-Erarchi.

Totă strădele pe unde va trece cortegiul și pe căte cu puțință și celelalte principale, vor fi impodobite cu drapele, tapete etc. prin buna voință a cetățenilor căror prin acăstă programă li se adresază și

de comitetul statuii călduros apel. Statuile lui Stefan cel Mare și a lui Miron Costin, vor fi ornate cu totă coronele ce posed.

17, Sosind cortegiul în dreptul bisericii Trei-Erarchi, escuada de giandarmi continuă calea spre curtea domnescă și se retrage. Musica militară ia locul ce i s'a destinat.

In locurile rezervate în jurul monumentului (locuri păstrate de o poliție de onore organizată dintr-o studenți ai universității) intră persoanele arătate la nrele 3, 5, 7, 8, 9, 10, 13 și 14. Drapelele (Nr. 6) stau în jurul locului rezervat.

18, Delegațiunile școlelor de fete (Nr. 13) în timpul cu flori osemintele lui G. Asachi la locul unde au a fi înmormântate.

19, După descinderea cutiei cu osemintele în cavou și aşezarea marmorei după el, primul primește din mâinile I. P. S. mitropolit procesul-verbal de mai înainte pregătit constănd desmorâmentarea osemintelor lui G. Asachi și ale soției sale dela bis. 40 de Sfinți, și depunerea lor în cavoul dela temelia statuii.

20, Indată apoi se începe serbarea inaugurării statuii prin binecuvântarea ei de I. P. S. mitropolit însoțită de o scurtă alocuție.

21, Dl V. A. Urechiă, membru al comitetului statuii, în numele colegilor sei, ține discursul inaugural în cursul căruia, la semnalul dat, dl Georgescu, artistul sculptor va face să cadă vîful ce acopere monumentul datorit artei sale.

22, Cuvântul dlui primar al urbei Iașilor, de recepție a statuii, și al prima rului de Herța, locul de naștere al lui G. Asachi.

23, Alocuținea dlui dr. Asachi; discursurile dlor Th. Codrescu și N. Ionescu.

24, Diferitele discursuri cu 24 ore înainte anunțate comitetului, spre a li se putea da rîndul cuvenit.

25, Depunerea coroanelor pe mormânt va încheia serbarea și se va face la ocasiunea defilării pe din față ei a tuturor delegațiunilor, care au luat parte în cortegiu; în tot timpul defilării va cânta musica militară.

26, Sera la orele 6 în sala ospăț prin contribuție voluntară.

Inscrierea se va face până la 13 octombrie sera la dl profesor ...

27, La orele 9 reprezentațiune teatrală dată de artiștii asociați spre comemorarea lui G. Asachi, fondatorul teatrului în Moldova. O programă specială va arăta alcătuirea spectacolului.

Biletele de intrare la teatru le va împărți comitetul teatrului după găsirea sa cu cale.

Președintele comitetului statuii :

I. P. S. mitropolit al Moldovei și Sucevei
+ Iosif Naniescu.

Membri : N. Ionescu, V. A. Urechiă, Th. Codrescu, D. Gherghel, A. Densușianu, C. Climescu, I. Darzeu, T. Săvescu, N. Culianu, M. Tzony.

Notă. Cu ocasiunea acestei festivități dnii librari Dimitrie Daniel și frații librari Șaraga, vor distribui gratis publicului mai multe sute de exemplare din biografia lui Gheorghe Asachi, cu ilustrație.

Societatea pentru fond de teatru român.

— Adunarea generală din Orșova, la 27 și 28 august 1890. —

Raportul comitetului.

Onorată adunare generală !

Comitetul societății pentru crearea unui fond de teatru român național, face următorul raport.

	Bani fl.	gata cr.	Papire fl. cr.	
6/7. Sortitura »Tisza« nr. 1483/60 sortită la 14/3 1884 s'a incasat			100 —	
6/7. Lui Romulus Miculescu pentru agendele casariale i s'a solvit prin şedinţa generală din Caransebeş		60 —		
14/7. Dlui secretar al fond. de teatrul dr. Athanasiu Marienescu i se rebonifică cheltuelile avute cu diferite expediții în decursul anului 1889/90 în suma de			1 92	
Scontrându-se cassa, s'a aflat erogațiunea în bani cu 2133 fl. 17 cr. în obligaiuni 100 fl.				

Pentru conformitate cu originalul:

Iosif Hosszu,
președinte

Georgie Szerb,
cassar.

Buchetiera italiană.

— Vezi ilustrația din nr. acesta —

S'a născut sub cerul vînăt și purarea surișător al Neapolei, săracia i-a fost doica, dar cel ce părtă grige de pasările câmpului, a crescut-o și pe dânsa. A devenit o fecioară năltă, sveltă, cu niște ochi ce mânâncă foc și cu niște obrajii furați din sôre. Din tinerețe vinde flori, adeca și buchetieră. Frumusețea ei i-a făcut renume. Un pictor a văzut-o și i-a făcut portretul.

Literatură și arte.

Școli literare. Dl. B. Lazurean, care a tradus »Paradisul Peștut« al lui Milton, a tradus piesa lui Shakespeare: »Conspirația lui Brutus în contra lui Caesăr«, tragedie în 5 acte, și o va prezintă direcției Teatrului Național din București. — Dl Lazar Bădescu va scântea în curând un volum de scrieri ideale, sub titlul »Estas.« — Giordano din Iași a dat sub tipar acolo un volum de »Epigrame.«

Statuă lui Vasile Alecsandri. Primăria din Iași, în ședința din 25 septembrie, a numit 2 comisiuni pentru astrașințarea fondului de a se ridică statuă de bronz a lui Vasile Alecsandri. Aceste comisiuni sunt 1, dominele principesa Aglae Moruzi, Casandra Donici, Ortensia Racoviță, Smaranda Branzie, Maria Irimescu, Aglae Rășcan, 2, domnii V. Pogor, primar, mitropolitul Moldovei, prințul Gr. Sturdza, Gr. Cogălniceanu, N. Culianu, rect. univers., dr. Rosetti, locot.-colon. Langa. Comitetele se vor întâlni pentru a decide modul de lucru și forma comitetului.

Poesii germane, traduse liber de Constantin Morariu, cooperator la biserică S. Paraschiva din Cernăuți. — Sub titlul acesta a apărut de curând în editura »Cancelariei Negruț« din Gherla o broșură de 118 pagini format 8°, care conține în traducere liberă românescă vre-o 42 poezii de cei mai renumiți autori germani. Broșura conține portretul Carmen Sylvei și al lui I. Ch. Fr. Schiller. — Opul acesta se vine în folosul »fondului școlelor de fetițe« din Bucovina, cu un fl. exemplarul.

Reviste. Revista invățătorului, o nouă publicație periodică din România, redactată de invățătorii din districtul Ilfov, se ocupă în deosebi de școala poporului. — Archiva societății științifice și literare din Iași, care până acum a existat în două luni odată, de

acumă înainte va apărea în 1-a fiecare lună, câte 56 pâna la 60 pagini numerul. — Archiva Nouă, revistă literară și Junimea Nouă, revistă literară și științifică, au existat la București.

Biblioteca Urechiă din Galați se va inaugura probabil căteva zile după serbarea Asachi din Iași. Catalogul bibliotecii e tipărit deja. Darul dlui Urechiă trece peste 5200 numere de opere.

Carte gastronomică. La București a existat de sub presă și s'a pus în vîndere: »Cartea gastronomică«, studiu asupra substanțelor alimentare indigene și exotice, de S. Petrony, director al »Ospătăriei poporale comunale« și profesor de gastronomie la școala profesională de fete »Protopopu Tudor«, de acolo.

Teatru și muiscă.

Concertul Burada 'n Budapesta. Violinistul român din Iași, dl Teodor Burada, a dat, după cum ni se serie, la Budapesta, în 4/16 l. c. un concert bine reușit, cu concursul binevoitor al drei Alma de Dunca Schiau și al dlui G. Pop. Bogată și variată programă a dlui Burada a fost compusă din cap-d'operile lui Wienawsky, Konski, Artot, Ghys și propriile compoziții naționale, totă execuțate cu cunoscuta-i artă și cu mare succes. Dra Alma de Dunca Schiau a cântat o »Etudă de Chopin« și valsul de Gilet »Soin du bal« cu multă eleganță și adânc simțemant musical. Dl G. Pop, cu frumosă-i voce a cântat cu gust două arii de Mendelson și Schubert.

Serbarea Asachi. Duminecă, în 14 octombrie a. c., cu ocazia inaugurării statuie lui Asachi, societatea dramatică din Iași organizată în Teatrul Sidoli va da o reprezentare estraordinară. Printre altele se va jucă și »Plășeu intors din Anglia«, comedie originală de Asachi, ér dl Manoliu va recita prologul, pe care l-a recitat énsuș Asachi cu ocazia deschiderii teatrului românesc la 1837.

Teatrul din Iași. care în érna trecută abia a vegetat, se va deschide în curând pentru stagionea viitoare. Repertoariul se compune din piese clasice și din lucrări mai ușore. Décă vom află ceva mai vrednic de însemnat, vom informa pe cetitorii noștri.

Teatrul Theodorini din Craiova se va deschide cu opereta: »Giroflé-Girofla.« Dna Irena de Vladai va cânta în érna ce vine în teatrul acesta, unde se va cultiva și în érna aceasta mai cu séma opereta.

Concerțe vocale în Brașov. La otelul »Nr. 1« s'a dat dilele trecute două concerte vocale din partea dlui tenorist Lemeșanu și a soției sale, care este cântăreță de operete. Din 6 puncte ale programului »Gazeta Tr.« amintesc: »Voicu plugarul«, canțonetă, execuțată de dl Lemeșanu; »Urîta satului« și »Baba hîrca«, fragmente execuțiate de dl și dna Lemeșanu.

Piese musicale noi. În curând vor apărea la București românești: »De ce sunt supărat?« și »Nu sunăm decă mai trăesc!« pentru voce și piano; horile: »La Tour Eiffel« și »La République Française«, pentru piano, compuse de dl Benone Gănescu; valsul: »Consolation« și mazurka: »Drăguțele« compuse pentru piano de dl Juarez Movillă.

Biserică și școală.

Parastase pentru Alecsandri. Clasa inteligentă română din Brașov va ființa la 14/26 l. c. parastas pentru Alecsandri, după care va urmări o festivitate întru amintirea neuitatului poet. — La Vasiova, lângă Bocșa-montană, s'a ființat parastas pentru Alecsandri, în septembra trecută.

Sfintirea bisericei gr. or. din Hodac, pe care o semnalarăm în nr. penultim, a fost o frumosă serbătoare. Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, intîmpinat cu ovăzuri, a deschis în școala gr. c., unde i s-a pregătit cvartirul. La actul sfintirii a asistat totă clasa-inteligentă română din părțile aceleia, fără deosebire de confesiune. Esc. Sa a ținut și o cuvântare. Apoi a urmat banchetul. După banchet a vizitat biserică și școala gr. c. și a plecat la Reghin, unde dl advocaț Mihai Orbonaș a dat un prânz festiv în onoarea Esc. Sale, care apoi s-a întors cu suita sa la Sibiu.

Gimnasiul din Năsăud. Ministrul unguresc de culte și instrucțiune Csáky, prin directorul-suprem al școlelor, a dat direcțiunii gimnasiului din Năsăud ordinul, ca pe viitor gimnasiul să nu se mai numească „greco-catolic”, nici „românesc”; programele anuale să le publice de aci înainte în limba maghiară și decă se poate în limbile maghiară și română. Mai departe direcțiunea este strict oprită, ca pe viitor să romanizeze numele elevilor în programe și în registrele școlare. Ordonanța ministerială se datează dela 11 octombrie n. După „Kolozsvár”, directorul-suprem districtual dr. Enric Finály a și plecat alătări la Năsăud, spre a căstigă ordinului ministerial valoare în toate direcțiunile.

Gimnasiul din Brașov. Dl Ipolit Ilasievici, profesor la gimnasiul din Brașov, a fost ales de către delegațiunile școlare de acolo, director al gimnasiului român gr. or. din Brașov pe timp de trei ani, conform regulamentului școlar.

Societatea de lectură a elevilor dela institutul pedagogic-teologic din Arad s-a constituit în 24 septembrie sub presidiul Rvds. dn director seminarial Augustin Hamsea, în următorul mod: vice-president s-a ales Aurel Givulescu, cleric curs. III; cassar Constantin Putici, cl. c. III; secretar Georgiu Proca, cl. c. II; notari: Iuliu Bodea și Ioan Stana, clerici c. II; vice-notar Nicolae Onciu, ped. c. III; bibliotecar Lazar Ghebeleș, cl. c. I; vice-bibliotecar Ioan Roman, ped. c. III. În comisia literară s-au ales: Georgiu Cherecheș, Aleșandru Nica, clerici curs. III; Ioan Milu, Ioan Pop, clerici c. II; Andrei Horvat, Lazar Muțiu, clerici c. I. În comisia revisoră: Iosif Popovici, cl. c. III, Ilie Bursăș, cl. c. II; Petru Ardelean cl. c. I și Remus Bortos, ped. c. III; controlor s-a ales Traian Cucu, ped. c. II.

Societatea bisericoșoă-literară „Alexi-Sincai” din Gherla, în ședință ținută la 4 octombrie n. c. — fiind de față canonicei Eusebiu Cartice, supravighiătorul societății și rector seminarial, și dl Ilariu Boros, prefect seminarial — sub presidiul dlui Ioan Georgiu, spiritual seminarial, s-a constituit în modul următor: Președinte: Aureliu Ciurilean, teolog de curs. IV, vicepreședinte: Nihailă Baciu, teol. IV, secretar: Danilă Mălaiu, teol. III, notar: David Parascan, teol. II, cassar: Basiliu Ilnitzki, teol. II, controlor: Gavrilă Budu, teol. II, archivar: Aureliu Moțoc, teolog II.

Societatea de lectură teologică-pedagogică „Ioan Popasu” din Caransebes s-a constituit duminică, în 4/16 septembrie 1890 în următorul chip: Președinte: Ioan Pinciu, profesor; vicepreședinte: Nicolae Ionescu, teolog cursul III; notar I: Nicolae Groza, teolog cursul III; notar II: Petru Ciorogariu, pedagog cursul III; cassar: Ioan Birușescu, teolog cursul II; controlor: Ios. Pușchița, pedagog cursul III; bibliotecar: Petru Popescu, teol. cursul II; vice-bibliotecar: Ios. Velcean, ped. curs. II; secretar: Ioan Popovici, teol. curs. II. Membri în comitet s-au ales: Nicolae Ionescu, Nicolae Groza și T. Bugariu, teologi cursul III; Ioan Popovici și Ioan Gropșan,

teologi cursul II; George Dragomir și Ilie Pepa, teologi cursul I; Ioan Popa, pedagog cursul III; Iosif Tărian, pedagog cursul II și I. Alesandrescu, pedagog cursul I.

Conferință invetătorescă. La Leucușești în Bănat în 23 septembrie s-a ținut conferință invetătorilor români gr. or. din inspectoratul Leucușeștilor, sub presidiul părintelui inspector școlar Adam Rosa. În această conferință, după »Luminatorul« între altele s-a luat și următoarea hotărire: S-au obligat toți invetătorii moralmente să se ocupă enșisi, și a indemnă și poporul la cultivarea vermilor de mătasă, în proporția uneia în care vor avea duși (fragari) în comună, precum și a se îngriji ca în târna acesta să se ogorescă pomăriile școlare, er în primăvara viitoră să semene semenă de fragari cât de multă, și aceea cultivându-o, după ce fragarii vor ajunge timpul sădrei, să-i împărtescă gratuit locuitorilor din comună, spre a se lăsi cât mai tare acest ram de căstig, de ore ce s-a constatat, că în 2 comune din acest inspectorat unde s-au ocupat invetătorii cu mătasărul, er în comuna Răchita și alti 20 de locuitori, pe lângă truda puțină au venite însemnate din acest ram de căstig, chiar primăvara, când poporul e mai lipsit de banii.

La școalele românești din Blaș în anul școlastic curent se află 717 elevi și eleve: și anume: în seminarul clerical archidițesean 47; clerici esterni 6; în gimnasiu 369, dintre aceștia în »convictul Vaneanu« sunt 80, beneficiati cu pâne sunt 184, stipendiati 38, în preparandie sunt 67, dintre cari beneficiati cu pâne sunt 56; în școală normală sunt 174, dintre cari beneficiati cu pâne sunt 67; în școală primară română de fetișe sunt 54 de elevi.

Adunare invetătorescă. Adunarea generală de târnă a subreuniunii invetătorilor gr. or. din protopresbiteratul Mercurei va ține adunarea sa generală la Poiana în 11 și 12 nov. st. n., sub presidiul dlui Em. Beșa.

Ce e nou?

Hymen. Dl Ioan Pantos, absolvent de teologie din diecesa Arad, s-a logodit cu doamna Sidonia Dorca din Pilul-mare.

Șciri personale. Dl dr. George Vuia, cunoscutul medic dela băile herculeane, a ținut în adunarea balneologică din Budapest, la 24 octombrie, o conferință despre întrebuițarea practică a vaporilor apelor minerale. — Dl Iacob Negruței, directorul »Convorbiriilor Literare« zace bolnav în străinătate.

Doliul familiei Mocsnyi. Mihail de Mocsnyi, părintele ilustrilor noștri bărbați Aleșandru și Eugeniu de Mocsnyi, a incetat din viață. La doliul familiei, dimpreună cu națiunea intrăgă, ne associăm și noi. Anunțul funebral al familiei sună astfel: Aleșandru de Mocsnyi și Eugeniu de Mocsnyi cu înimă plină de durere anunță atât în al lor, cât și în numele soției cestui din urmă, Teresia născ. Horváth de Zalabér și a copiilor acestora: Catarina, Eugenia, Petru și Sandru; apoi alii Antoniu Mocsnyi de Foen și a soției sale Iosefină născ. baronesa Brudern, și a fiilor lor Zeno și Victor, dimpreună cu soția celui dintâi Maria născ. baronesa Fischer și cu fiul lor Antoniu; a văduvei după Andrei Mocsnyi de Foen, Laura născ. Csernovits de Macsa, a văduvei după Georgiu Mocsnyi de Foen, Helena născ. Somogyi de Gyöngyös și a fiicelor acesteia Livia măritată cu contele Andrei Bethlen și Georgina măritată cu cont. Rudolf Bissingen-Nippenburg, — cum că neuitatul lor părinte, resp. socru, bunic, cumnat, unchiu și unchiu-mare Mihail

de Mocsongyi în ziua de 2/14 octombrie a. c. la mișădi, după un scurt morb a reposat intru Domnul, în al 79-lea an al vieții. Remășițele pământești ale decedatului se vor binecuvânta și depune spre eterna odihnă în Foen în ziua de 5/17 octombrie după ritul bisericei ortodoxe, și parastasele se vor celebră în 18/30 nov. a. c. în bisericile române ortodoxe din Foen și Capâlnaș. Budapest, în octombrie 1890. Fie-i țerina ușoră!

Testamentul lui Alecsandri. Mercuri, 3/15 curent, s'a deschis de cără tribunalul din Roman testamentul nemuritorului poet Vasile Alecsandri, în prezența soției sale și a lui Buciu avocatul dnei Bogdan, fiica defunctului. Testamentul părtă data de 21 septembrie 1886 făcut în Mircești, și seris de mâna proprie a defunctului, și cuprinde următoarele desiderate: Lasă tot avutul seu consistând: din moșia Mircești, și o vie la Socola din județul Iași, celor două nepoate ale sale Margareta și Elena, născute din căsătoria fizice sale cu dl Dimitrie Catargi. Din usufructul acestor bunuri se va bucură până la moarte soția sa dna Paulina Alecsandri, cu condiția: a) A construi o capelă pe loc unde va fi mormântul defuncțulu. b) A construi o școală începătorie pentru predarea invățământului primar. c) A înzestră trei fete sărace din Mircești, dându-le câte doi boi și o vacă. Bardul și-a mai exprimat dorința ca: frumoasa luncă de pe malul Siretului din Mircești să nu fie esternată nici odată prin tăiere, și nici moșia să nu se înstrâineze decât între membrii familiei. Manuscritele ce se vor găsi le doneză Academiei. Se presupune înse, că s-ar mai fi aflând și un testament la Paris.

Asociația transilvană. Despărțimenterul Sibiu va ține adunarea sa generală în comuna Boia, la 14/26 octombrie, sub presidiul lui Nicanor Frateș.

Ateneul Român din Buourești. În ședința dela 1 octombrie curent, s'a ales biouroul Ateneului: dl N. Crețulescu, președinte. Dl C. Esarcu, V. Al. Ureche, v.-președinti. Dl Gr. Manu, C. I. Stănescu, G. Marian, Ionnescu-Gion, secretari. Dl G. Tătărescu, casier.

Monument pentru cei căzuți la Grivița. Cetim în »Românul« că dl deputat Cristu Negoești a luat inițiativa pentru ridicarea unui monument în memoria celor căzuți în bătălia dela Grivița, dintre vînătorii batalionului II de Prahova. Monumentul va fi așezat în Ploiești în rondul I din spate gară. În acest scop dl Negoești s'a și însărcinat a lăua o însemnare după actele din arhiva ministerului de rebel, de numele și locul nașcerii al fiecărui dintre eroii dela Grivița atât al celor morți — pentru a li se inscrie numele spre eternă amintire — cât și al celor care au avut fericirea să vădă rôdele vitejiei lor: Independența și Regatul.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului va ține adunarea sa generală la 2 noiembrie n. in Seliște.

Tinerimea română din Sibiu, se scrie »Românumi«, s'a pus pe lucru: voește adeca să înființeze un club literar-social. În o adunare ținută la 20 septembrie anul curent, la care au participat fără excepție toți tinerii români inteligenți din Sibiu, s'a discutat planul cum să se formeze acest club și s'a admis o comisiune de 6 membri, care are să se ocupe cu studierea unor statute. În fruntea acestei mișcări se află bravul invățător dr. Petru Span.

Petrecere cu joc în Sibiu. Din incidentul conferenței naționale, tinerimea română din Sibiu va aranja o intrunire socială impreunată cu joc în săra dilei de 16/28 octombrie a. c. în sala dela »Imperatul Romanilor«; la care se invită prin acesta totă inten-

țigenta din loc și din afara. Damele sunt rugate a se prezintă în toaletă de promenadă sau mai bine în costum național. Începutul la 8 ore sera. Sibiu, în 9/21 octombrie 1890. Comitetul arangiator.

Palatul justiției în Buourești. Săptămâna trecută s'a făcut la București ceremonia punerii pietrei fundamentale a palatului de justiție cu pompa obișnuită în asemenea impregiurări. Mitropolitul prima incunigurat cu clerul dela mitropolie a oficiat serviciul divin. Regele a asistat împreună cu principale moștenitor. Au fost de față miniștrii și autoritățile juridice.

Inaugurarea podului peste Dunăre, care legă România cu Dobrogea, s'a făcut marți, la 9/21 octombrie, la Fetești, luând parte și regale dimpreună cu moștenitorul tronului. Întîi mitropolitul-primăt a oficiat un serviciu divin; apoi s'a cedit documentul care s'a așeza în fundație într-o ţevă de sticlă. Înălțarea s'a făcut la primul picior pe malul stâng al podului, care are o adâncime de 11 metri și căruia i s'a pus acumă piatra de granit al stocului. În urmă s'a dat banchet.

Advocați noi. Dl dr. G. Illea s-a deschis cănelaria advocațială în Cluș. — Dl dr. Nicolae Vecerdeanu s'a stabilit ca avocat în Sibiu. — Dl Ioachim Fulea s'a așeza ca avocat în Alba-Iulia.

Nouă bancă românească. În comuna Grădișce lângă Hațeg s'a înființat un nou institut de bani, »Ulpiana«, împrotocolată cu decisul tribunalului reg. din Deva. Directorul e protopopul Avel Pop Bociat și comptabil invățătorul N. Trimbițanu. Astfel de bance s'ar putea face și în alte sate.

Neorolge Nicolae Brătulescu, primarul comunei Boia, de lângă Sibiu, a murit la 8/20 l. c. — Ioan D. Vuia, părintele lui dr. George Vuia, distinsul medic dela băile erculeane, a incetat din viață la Arad, în 15 oct., în etate de 74 ani.

*
Dela dl canonio Lauran primim următoarele șire: »Oradea-mare 21 octombrie 1890. Spectate domnule redactor! Tare m'a surprins tonul respusului ce lăti scris în nr. 40 al »Familiei«, la articlii mei de apărare propriă, apărăți în colonele »Gazetei«. Dvōstră vorbiți despre »niște murdării« ce le-aș fi improscat eu în dvōstră, pe lângă tot ce eu în contra bunei cuviințe nu v'am greșit nici eu un cuvînt. Ba, îmi faceți chiar și imputări de calumniare, numai pentru că am scris, că dvōstră »v'ati vîrît de interprete« la tribunal. Se vede că cuvîntului »vîrît« îi atribuiți alt înțeles, decât care i competă în context, de oră ce dela mine a fost departe ori ce înțențione, de a ve atinge caracterul. Dr. Augustin Lauran.

Călindarul săptămânei.

Înălț. săpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Săpt.
Duminică, 21 după Rusalii Ev. dela Luca c. 8 g. 4, a inv. 10	8 g. 4, a inv. 10	Ires	ap.
Duminică	14 † Cuv. Paraschiva	26 Arthur	6 37 5 51
Luni	15 Mart. Lucian	27 Sabina	6 38 5 49
Martî	16 Mart. Longhin	28 Sim. și Iuda	6 40 5 47
Mercuri	17 Prof. Osie	29 Narcis	6 42 5 46
Joi	18 † Ev. Luca	30 Hartman	6 44 5 44
Vineri	19 Prof. Ioil	31 Wolfgang	6 45 5 43
Sâmbătă	20 Mart. Artemiu	1 Nov. T. Sf.	6 46 5 41

Treiluniul oct.-dec. a început cu numerul trecut. Toți aceia a căror abonamente au expirat, sunt rugați a le înnoi de timpuriu, ori a ne înnapoiă nr. acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților.